

KMP.573.1.2016.RK

Raport przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Marszewie

1. Wprowadzenie

Na podstawie artykułu 19 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania*, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192, dalej: OPCAT) oraz działając na wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniu 18 stycznia 2016 r. do Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Marszewie (dalej: MOW, Ośrodek lub placówka), udali się przedstawiciele Zespołu *Krajowy Mechanizm Prewencji* (dalej: KMP, Mechanizm): Magdalena Filipiak (prawnik, psycholog), Dorota Krzysztoń (kryminolog), Marcin Kusy i Rafał Kulas (prawnicy).

Celem wizytacji zapobiegawczej przedstawicieli KMP było sprawdzenie na miejscu sposobu przestrzegania praw nieletnich, dokonując oceny pod względem ich ochrony przed torturami oraz innym niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

Przeprowadzone czynności polegały na:

- wysłuchaniu informacji o funkcjonowaniu Ośrodka przedstawionych przez Elżbietę Kwiatek – dyrektora Zespołu Placówek Specjalnych w Pleszewie oraz innych pracowników wizytowanego Ośrodka;
- oglądzie pomieszczeń Ośrodka, w tym sprawdzeniu stanu wyposażenia m.in. pokoi wychowanków, sanitariatów, świetlicy, pomieszczeń warsztatowych i terenów rekreacyjnych;
- przeprowadzeniu rozmów indywidualnych z losowo wybranymi wychowankami ośrodka;
- analizie dokumentacji ośrodka, m.in. akt osobowych wychowanków, zeszytów: skarg i wniosków oraz dyżuru wychowawców.

W trakcie wizytacji wykonano dokumentację fotograficzną oraz użyto dalmierza do pomiaru powierzchni wybranych pomieszczeń.

Przedstawiciele KMP poinformowali dyrektora Zespołu Placówek Specjalnych w Pleszewie oraz innych pracowników obecnych na podsumowaniu wizytacji o poczynionych ustaleniach, a także wysłuchali ich uwag i wyjaśnień.

Po zakończeniu wizytacji przeanalizowano dokumentację związaną z funkcjonowaniem placówki, m.in. Statut, Regulamin wewnętrzny, Procedury postępowania interwencyjnego w sytuacjach kryzysowych, sprawozdania z kontroli Kuratorium Oświaty w Poznaniu oraz czynności nadzorczych sędziego wizytatora ds. rodzinnych i nieletnich Sądu Okręgowego w Kaliszu.

2. Informacje ogólne

Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Marszewie zlokalizowany pod adresem: Marszew 24a; 63-300 Pleszew, jest placówką resocjalizacyjno-rewalidacyjną dla chłopców niedostosowanych społecznie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim. Ośrodek wchodzi w skład Zespołu Placówek Specjalnych w Pleszewie. W skład wizytowanej placówki wchodzi Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna nr 3.

Organem prowadzącym jest Powiat Pleszewski. Nadzór pedagogiczny nad działalnością dydaktyczno - wychowawczą sprawuje Wielopolski Kurator Oświaty.

Pojemność ewidencyjna placówki liczy 36 miejsc. W dniu wizytacji w Ośrodku przebywało 7 wychowanków, 17 przebywało na przepustce (z uwagi na okres ferii zimowych), 1 wychowanek przebywał w szpitalu, zaś 3 osoby zostały skierowane do placówki, jednak nie zostały do niej doprowadzone.

W dniu wizytacji w Ośrodku funkcjonowały 3 grupy wychowawcze, których liczebność nie przekraczała 12 osób. Każdą grupą wychowawczą opiekowało się 4 wychowawców odpowiedzialnych za organizację działań resocjalizacyjnych.

3. Personel

W skład kadry placówki wchodzi m.in. zatrudnieni na pełen etat: kierownik MOW, psycholog, pedagog, 12 wychowawców oraz 2 opiekunów nocnych, zatrudnionych w łącznym wymiarze czasu pracy 1,5 etatu.

Wszyscy pracownicy legitymują się odpowiednim wykształceniem i kwalifikacjami zawodowymi odpowiednimi do pracy w warunkach młodzieżowego ośrodka wychowawczego. Z informacji przedstawionych zespołowi wizytującemu wynika także,

że pracownicy stale podnoszą swoje umiejętności i kwalifikacje zawodowe, uczestnicząc w studiach podyplomowych i kursach (m.in. z zakresu pedagogiki: przedszkolnej i opiekuńczo-wychowawczej, oligofrenopedagogiki dla nauczycieli i wychowawców placówek dla dzieci upośledzonych umysłowo, resocjalizacji i profilaktyki społecznej, socjoterapii, pedagogiki socjalnej z profilaktyką uzależnień, tyflopädagogiki).

W okresie od 18 listopada 2014 r. do 12 stycznia 2016 r. personel placówki uczestniczył również w szkoleniach i warsztatach z zakresu: rozpoznawania używek oraz pojawiających się objawów po ich zastosowaniu, przyczyn rodzajów i sposobów radzenia sobie z agresją, trudności w rozwoju psychicznym i fizycznym dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną, różnych aspektów uzależnień, wypalenia zawodowego, rozpoznawania zagrożenia samobójstwem u dzieci i młodzieży oraz możliwych sposobów wsparcia, ochrony danych osobowych, praw dziecka w świetle polskich przepisów prawnych, konsekwencji, objawów i czynników związanych z odurzaniem się substancjami wżiewnymi, rozwijania umiejętności współdziałania w grupie oraz budowania więzi pomiędzy wychowankami, neurodydaktyki w procesie nauczania i uczenia się, monitorowania podstawy programowej kształcenia ogólnego w praktyce szkolnej oraz aktualnych zmian w przepisach prawa oświatowego.

W ocenie zespołu wizytującego powyższy katalog szkoleń i kursów należy ocenić bardzo dobrze. Pożądanym byłoby poszerzyć jego zakres o zagadnienia dotyczące: stosowania środków przymusu bezpośredniego, udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej oraz ochrony praw dziecka z punktu widzenia prawa i standardów międzynarodowych. Konieczne jest również uaktualnianie wiedzy we wskazanych obszarach oraz realizacja kursów w formie praktycznej, pozwalającej na utrwalenie nabytej wiedzy i umiejętności. Zgodnie bowiem z regułą 85 Reguł Narodów Zjednoczonych Dotyczących Ochrony Nieletnich Pozbawionych Wolności (Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego 45/113), dalej: Reguły ONZ, *personelowi pracującemu z nieletnimi pozbawionymi wolności, umożliwia się systematycznie szkolenia z zakresu wiedzy i umiejętności zawodowych, w szczególności z psychologii dziecka, pracy socjalnej i wychowawczej z dzieckiem, a także międzynarodowych standardów i norm dotyczących praw człowieka i praw dziecka.*

W ocenie przedstawicieli KMP korzystne byłoby również zorganizowanie dla kadry placówki regularnych superwizji, służącej rozładowaniu napięć powstałych w trakcie wykonywania obowiązków zawodowych. Takie spotkania mogłyby przyczynić się również do polepszenia relacji pomiędzy personelem, co w rezultacie może mieć bezpośrednie przełożenie na jakość ich pracy i poziom sprawowanej opieki nad wychowankami.

Jak wskazują M. Gilbert i K. Evans *superwizja jest procesem uczenia się, w którym psychoterapeuta współpracuje z bardziej doświadczonym kolegą po fachu, by w procesie ciągłego rozwoju zawodowego wzbogacić własne umiejętności. To z kolei sprzyja dobrostanowi jego klienta i zapewnia mu bezpieczeństwo*¹.

Powyższą ocenę zdają się podzielać władze wizytowanej placówki. Zgodnie bowiem z przedstawionym wnioskiem o dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli w latach 2015-2016 jako priorytet wskazano superwizję dla pracowników MOW w Marszewie. We wnioskach wskazano 15 pracowników wymagających objęcia tą formą konsultacji. Łączna kwota dofinansowania rocznego na ten cel została oszacowana na poziomie 18.000 zł (w 2015 r.) i 20.000 zł (w 2016 r.). Z informacji udzielonych zespołu wizytującemu wynika, że organ prowadzący przyznał na doskonalenie pracowników MOW 1.000 zł, a pozostałym nauczycielom ZPS w Pleszewie 10.000 zł, co stanowi niewystarczające wsparcie finansowe dla realizacji tego zadania.

Z uwagi na powyższe przedstawiciele KMP rekomendują Dyrektorowi ZPS w Pleszewie kontynuację starań o zorganizowanie personelowi MOW regularnych superwizji, zaś Staroście Pleszewskiemu wsparcie finansowe na poziomie, który pozwoli na regularne objęcie personelu Ośrodka ww. formą konsultacji.

4. Warunki bytowe

Wizytowany ośrodek zlokalizowany jest na parterze, w części budynku sąsiadującej z internatem Zespołu Szkół Przyrodniczo – Politechnicznych w Marszewie.

Dla nieletnich przeznaczono 9 sypialni (4 osobowych), wyposażonych w łóżka, szafki i stoły. Warunki panujące w tych pomieszczeniach należy ocenić jako przeciętne. Pokoje były generalnie utrzymane w czystości, wolne od nieprzyjemnych zapachów. Niektóre nosiły jednak ślady zabrudzeń na ścianach. W związku z powyższym zaleca się ich odświeżenie. Stan zastanej odzieży, pościeli, obuwia i innego asortymentu będącego w użytku przez wychowanków nie budził zastrzeżeń przedstawicieli KMP.

Uwagę wizytujących zwrócił minimalizm w urządzeniu pokoi wychowanków. Były one urządzone surowo, na ścianach i szafkach podopiecznych brakowało zdjęć osób najbliższych czy przedmiotów świadczących o zainteresowaniach chłopców. W ocenie zespołu wizytującego zachęcenie podopiecznych do dekorowania pokoi według własnego

---

1. Zob. M. Gilbert, K. Evans, *Superwizja w psychoterapii*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk: 2004, s. 13.

gustu i zainteresowań, wpłynie pozytywnie na atmosferę panującą w placówce, wynikającą chociażby z samego faktu izolacji.

Warto w tym miejscu wskazać, że podczas piątej wizyty przedstawicieli Europejskiego Komitetu do Spraw Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu (CPT), przeprowadzonej w Polsce w dniach 5 - 17 czerwca 2013 r., element wystroju sypialni nieletnich przebywających w policyjnych izbach dziecka oraz pokoiów pacjentów umieszczonych w oddziale psychiatrycznym, był elementem badanym przez delegację Komitetu².

Należy też odnieść się do standardów ww. Komitetu przywołanych w § 29 i 30 Dziewiątego Sprawozdania Ogólnego [CPT/Inf (99) 12] i 30: *dobrze zaprojektowany ośrodek detencyjny dla nieletnich powinien zapewniać pozytywne i spersonalizowane warunki detencji młodych osób pozbawionych wolności. Miejsca, w których młode osoby śpią i prowadzą aktywność życiową powinny być – oprócz odpowiedniej wielkości, oświetlenia i wentylacji – właściwie umeblowane, dobrze urządzone i dostarczać odpowiednich wrażeń wzrokowych. Młodym ludziom powinno się pozwolić na przechowywanie rozsądnej ilości rzeczy osobistych, jeśli przeciwko temu nie przemawiają przeważające względy bezpieczeństwa.*

Przedstawiciele KMP zalecają podjęcie działań na rzecz nadania warunkom panującym w pokojach wychowanków bardziej przyjaznego i osobistego charakteru.

Jedna z sypialni miała w drzwiach okno, umożliwiając obserwowanie zachowania wychowanków z zewnątrz, co w ocenie zespołu wizytującego narusza ich prawo do intymności. Z informacji personelu wynikało, że jest to zwykły pokój mieszkalny, a przebywanie w nim nie jest sankcją, ani nie jest uzależnione od np. nieodpowiedniego zachowania, czy konieczności pilniejszego monitorowania zachowania wychowanka. W ocenie przedstawicieli KMP zastosowane rozwiązanie nie znajdują uzasadnienia ani w świetle obowiązujących przepisów prawnych i standardów, nie mają też uzasadnienia praktycznego. Rekomenduje się więc zapewnienie wychowankom intymności w czasie przebywania w pokojach.

Wychowankowie mają możliwość codziennej kąpieli. Toalety były przestronne, utrzymane w czystości. Zastrzeżenia wizytujących wzbudził jednak brak mydła, ręczników i papieru toaletowego, co znacznie utrudnia wychowankom zachowanie należytej higieny

---

2. Zob. pkt 37 i 83 Raportu z wizyty Europejskiego Komitetu do Spraw Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu (CPT) przeprowadzonej w Polsce w dniach 5 - 17 czerwca 2013 r. Raport dostępny pod adresem: <http://www.cpt.coe.int/en/states/pol.htm>.

osobistej. Ponadto w jednej z toalet zaobserwowano wilgoć zlokalizowaną na suficie. Zaleca się więc dyrekcji Ośrodka usunięcie wskazanych nieprawidłowości.

W jednej z łazienek wizytujący stwierdzili, że stanowisko prysznicowe nie posiadało zasłonki, gwarantującej intymność podczas kąpieli. W ocenie przedstawicieli KMP nie odpowiada to ogólnie przyjętym społecznie standardom i może wywoływać w chłopcach poczucie wstydu, upokorzenia czy naruszenia ich godności osobistej. Rekomenduje się więc zapewnienie wychowankom możliwości skorzystania z kąpieli w warunkach zapewniających im poczucie intymności.

Do dyspozycji wychowanków są 3 pralki (po jednej na każdą grupę). Pościel oddawana jest do pralni chemicznej.

Każdy z wychowanków ma zagwarantowane 4 posiłki: śniadanie, drugie śniadanie, obiad i kolację. Posiłki przygotowuje kuchnia Zespołu Szkół Przyrodniczo-Politechnicznych, spożywane są zaś w stolówce ww. zespołu szkół. Do dyspozycji chłopców pozostaje również aneks kuchenny usytuowany na terenie Ośrodka. Wychowankowie z którymi przeprowadzono indywidualne rozmowy nie zgłaszali zastrzeżeń co do jakości i świeżości wyżywienia.

Wizytujący uzyskali informację, że na terenie MOW nie ma monitorowanych pomieszczeń. Jedyna kamera znajdowała się przed wejściem do ośrodka.

5. Sytuacja osób z niepełnosprawnością

Wizytowana placówka nie jest w pełni przystosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, w szczególności poruszającymi się na wózku inwalidzkim. Ośrodek zlokalizowany jest wprawdzie na parterze, jednak dostęp do wielu pomieszczeń z których mogą korzystać wychowankowie jest utrudniony. Zastrzeżenia zespołu wizytującego dotyczyły, w szczególności zbyt wąskich drzwi na terenie całego obiektu (pokoju wychowanków, izolatki dla chorych, toalety, świetlicy), płaskich i zbyt wysoko zawieszonych luster w toalecie oraz 13 cm progu przy brodziku prysznicowym w izolacie dla chorych. Należy też wskazać, że wiele miejsc z których korzystają wychowankowie zlokalizowanych jest w drugim budynku lub na terenie Zespołu Szkół Przyrodniczo – Politechnicznych w Marszewie (np. sala gimnastyczna, warsztat stolarski, siłownia, świetlica). W celu jeszcze lepszego dostosowania Ośrodka do potrzeb wychowanków z niepełnosprawnościami pożądane byłoby dokonanie przeglądu pomieszczeń, z których

mogłyby korzystać osoby z niepełnosprawnościami, w szczególności poruszające się na wózku inwalidzkim i zastosowanie następujących standardów:

- szerokość drzwi umożliwiające wjazd wózkiem – 90 cm,
- przestrzeń manewrowa w łazienkach dla osób z niepełnosprawnością poruszających się na wózku – 150 cm,
- usunięcie cokołów pod umywalkami utrudniających podjazd wózkiem,
- zastosowanie baterii jednouchwytowych ułatwiających korzystanie z nich, osobom z niedowładem kończyn górnych,
- usunięcie progów w brodzikach prysznicowych,
- montaż muszli ustępowych na wysokości 45 - 55 cm,
- montaż umywalek na wysokości 75 cm,
- montaż luster w łazienkach na wysokości do 100 cm od posadzki (pożądanym byłyby lustra umożliwiające ich pochylenie),
- włączniki światel zamontowane na wysokości 90 – 120 cm,
- wysokość łóżka z materacem mierzona od podłogi – 45 – 55 cm,
- dopuszczalna wysokość progów 2 cm.

Powyższe standardy zostały opracowane we współpracy z Fundacją *Polska Bez Barrier* i uznane za optymalne z punktu widzenia potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Należy w tym miejscu wskazać, że zgodnie z § 3 pkt 5 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 roku w *sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie* (Dz.U. z 2002 r. Nr 75, poz. 690 ze zm.), zwanego dalej: rozporządzeniem, młodzieżowe ośrodki wychowawcze należy traktować jako budynki zamieszkania zbiorowego. W związku z tym, obowiązuje wobec nich § 2 ust. 2 rozporządzenia. Przy rozbudowie lub przebudowie, należy więc uwzględnić m.in. kwestię dostosowania placówki do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Ponadto zgodnie z przyjętą w dniu 1 sierpnia 1997 roku przez Sejm RP Kartą Praw Osób Niepełnosprawnych (M. P. z 1997 r. Nr 50, poz. 475), osoby niepełnosprawne mają prawo życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych. Nadto Polska w dniu 6 września 2012 roku ratyfikowała przyjętą w dniu 13 grudnia 2006 roku przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych Konwencję o prawach osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2012 r., poz. 1169). Zgodnie z jej

treścią należy umożliwić osobom niepełnosprawnym niezależne życie i pełny udział we wszystkich jego sferach. Zarówno wymieniona Karta, jak i Konwencja dotyczą również osób pozbawionych wolności oraz środowiska stworzonego w miejscu ich osadzenia.

W związku z powyższym przedstawiciele KMP zalecają dokonanie przeglądu pomieszczeń, z których korzystają osoby z niepełnosprawnościami i dostosowanie pomieszczeń, zgodnie ze wskazanymi wyżej standardami, podczas najbliższego remontu placówki.

6. Traktowanie

W rozmowach indywidualnych wychowankowie podkreślali, że wychowawcy i nauczyciele są do nich przyjaźnie nastawieni. Wszyscy chłopcy potrafili wskazać osobę wśród personelu, do której mają zaufanie i mogą się zwrócić w sytuacji wystąpienia jakiegoś problemu. Ponadto nieletni żywili przekonanie, że ich sytuacja i zachowanie podczas pobytu w ośrodku może się zmienić lub już zmieniły się na lepsze. Atmosfera panująca między wychowankami również była oceniana pozytywnie.

Z rozmów z nieletnimi wynika, że wychowawcy stosują wobec nich wrywkowe kontrole na obecność alkoholu lub narkotyków w organizmie. Przedstawiciele KMP zwracają uwagę w tym miejscu, że ustawa z dnia 26 października 1982 r. *o postępowaniu w sprawach nieletnich* (Dz. U. z 2014 r., poz. 382, tekst jedn., dalej zwana upn.) nie daje możliwości osobie innej niż kurator sądowy sprawujący nadzór nad nieletnim zobowiązania nieletniego do poddania się badaniu w celu ustalenia w organizmie nieletniego obecności alkoholu lub innego środka użytego w celu wprowadzenia się w stan odurzenia (art. 70b upn.). W związku z tym należy uznać, iż personel placówki nie ma prawa zobowiązania nieletniego do poddania się takim badaniom.

Jeżeli natomiast zachodzi podejrzenie, że nieletni wychowanek popełnił przestępstwo lub wykroczenie po spożyciu alkoholu, personel MOW powinien o zdarzeniu powiadomić rodziców i Policję, która stosownie do przepisu art. 47 ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. *o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* (Dz.U. z 1982 r. Nr 35, poz. 230 ze zm.), może dokonać badania koniecznego do ustalenia zawartości alkoholu w organizmie, w szczególności zabiegowi pobrania krwi, z zastrzeżeniem, że zabiegu pobrania krwi dokonuje wówczas fachowy pracownik służby zdrowia. Działania pracowników MOW mają w przywołanej sytuacji charakter interwencyjny i nie upoważniają personelu do samodzielnej kontroli zawartości alkoholu w organizmie. Warto też wskazać, że obowiązujące w MOW *Procedury postępowania interwencyjnego w sytuacjach*

kryzysowych w punkcie Spożywanie substancji chemicznych innych niż alkohol, w tym lekarstw w celu wprowadzenia się w stan odurzenia lub przybycia w tym stanie do Ośrodka, wskazują że W miarę możliwości wychowanek jest poddawany testom na zawartość substancji psychoaktywnych przez Policję lub lekarza.

Kwestia przeprowadzania wobec wychowanków młodzieżowych ośrodków wychowawczych testów na obecność w organizmie alkoholu i środków odurzających była wskazywana jako problem systemowy w raporcie rocznym Rzecznika Praw Obywatelskich z działalności w Polsce Krajowego Mechanizmu Prewencji w roku 2014³, wymagający zmian legislacyjnych.

Analogiczne stanowisko Rzecznik Praw Obywatelskich zajął wobec praktyki dokonywania ww. testów wobec nieletnich przebywających w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich. W dniu 30 marca 2015 r.⁴ Rzecznik Praw Obywatelskich skierowała do Ministra Sprawiedliwości wystąpienie generalne, w którym wskazała że żadne badanie, niezależnie od stopnia jego skomplikowania, nie powinno być jednak wykonywane bez wyraźnego uprawnienia ustawowego dla osób go wykonujących. Przepisy wykonawcze z kolei winny określać sposób dokumentowania testów i możliwość zweryfikowania ich wyników, które stanowią prawną gwarancję ochrony interesów nieletniego. W piśmie tym Rzecznik zwróciła się do Ministra z prośbą o podjęcie inicjatywy ustawodawczej mającej na celu ustawowe wskazanie podmiotów upoważnionych do przeprowadzania badań: na obecność alkoholu, środków odurzających i psychotropowych w organizmie nieletnich, jak również określenie w aktach wykonawczych warunków i sposobu przeprowadzania tych badań, sposób ich dokumentowania i weryfikacji. W odpowiedzi z dnia 21 kwietnia 2015 r. Sekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości przyznał, że dla zapewnienia konstytucyjności uregulowania kwestii przeprowadzania testów na obecność narkotyków, środków odurzających i psychotropowych, konieczne jest zawarcie przepisów w akcie prawnym rangi ustawowej. Sekretarz Stanu poinformował jednocześnie, że Ministerstwo

---

3. Zob. Raport Rzecznika Praw Obywatelskich z działalności w Polsce Krajowego Mechanizmu Prewencji w roku 2014, Biuletyn Rzecznika Praw Obywatelskich 2015, nr 4, s. 36-37, dostępny na stronie: <http://rpo.gov.pl/pl/content/raport-rpo-z-dzia%C5%82alno%C5%9Bci-w-polsce-kmp-w-roku-2014>.

4. Zob. KMP.573.42.2014.DK, dostępne na stronie: <http://rpo.gov.pl/pl/content/wyst%C4%85pienie-generalne-z-dnia-30032015-r-do-ministra-sprawiedliwo%C5%9Bci-dotycz%C4%85ce-podj%C4%99cia>.

10. Prawo do ochrony zdrowia

Każdy nowo przybyły nieletni jest badany przez lekarza POZ. Ponadto MOW zapewnia wychowankom opiekę zdrowotną w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia. Usługi medyczne odbywają się w zewnętrznych placówkach służby zdrowia. Z przedstawionego wizytującym sprawozdania z usług medycznych wynika, że nieletni odbyli konsultacje m.in. w poradni lekarza rodzinnego, psychiatry, neurologicznej, endokrynologicznej i dermatologicznej. Wykonywano też badania EEG, USG i RTG. Ponadto na terenie placówki przez dwie godziny dziennie przebywa pielęgniarka.

Wątpliwości wizytujących budzi kwestia profilaktyki usług medycznych wychowanków. Z informacji uzyskanych od personelu wynika, że chłopcy są objęci jedynie stałą opieką psychologiczną, pedagogiczną oraz logopedyczną, zaś ze specjalistycznej opieki lekarskiej korzystają jedynie w przypadku wystąpienia takiej potrzeby. Ponadto z udostępnionych informacji wynika, że w roku szkolnym 2014/2015 konsultacją lekarza rodzinnego objęto 32 wychowanków (zrealizowano łącznie 61 wizyt), lekarza psychiatry - 17 osób (28 wizyt), stomatologa - 16 osób (51 wizyt), okulisty – 4 osoby (4 wizyty), zaś pozostałych usług medycznych w mniejszym zakresie. Z kolei w I półroczu roku szkolnego 2015/2016 odbyły się m. in. następujące konsultacje medyczne: lekarz rodzinny: 25 osób (44 wizyty), psychiatra – 10 osób (10 wizyt), stomatolog - 13 osób (35 wizyt), okulista 3 osoby (3 wizyty). Przedstawiciele KMP proszą zatem o wyjaśnienie jak realizowana jest kwestia profilaktyki w dostępności do świadczeń medycznych, w szczególności poradni stomatologicznej i okulistycznej.

11. Oddziaływania wychowawcze i terapeutyczne

Wizytowany ośrodek oferuje swoim wychowankom szeroki katalog zajęć pozalekcyjnych. Zaliczają się do nich różnorodne koła zainteresowań (krajoznawcze – turystyczne, techniczne, sportowe, kulinarne, artystyczne i pracy wolontariackiej), zajęcia profilaktyczne (*Zdrowy styl życia, Dziękuję, nie piję!. Ja, Dorosły, ARS czyli jak dbać o miłość*) oraz imprezy kulturalne (np. dzień chłopca, dzień dziecka, *Sprzątanie świata*, wystawa zabytkowych samochodów, *Przeгляд Młodych Talentów*, koncert charytatywny *Szlachetna paczka*, Andrzejki, spotkania jasełkowe, konkursy przedmiotowe, finał mistrzostw Polski w hokeju na trawie, Festiwal Tratwa, Ogólnopolska Konfrontacja Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej w Dobrzycy).

W Ośrodku realizuje się zajęcia z profilaktyki uzależnień w wymiarze jednej godziny zegarowej tygodniowo dla każdej z grup oraz socjoterapeutyczne w wymiarze dwóch godzin

zegarowych na tydzień w każdej z trzech grup, dotyczące ustalania zasad i norm grupowych, współpracy w grupie, czerpania radości z kontaktu z innymi, wpływu alkoholu na organizm.

Do dyspozycji wychowanków pozostają także zlokalizowany w oddzielnym budynku warsztat stolarski, siłownia oraz świetlica. W świetlicy znajdowały się 2 stoły do ping-ponga oraz stół do gry w piłkarzyki. Nieletni korzystają także z sali gimnastycznej i boisk Zespołu Szkół Przyrodniczo-Politechnicznych w Marszewie. Wizytujący zostali poinformowani, że chłopcy mają zorganizowane zajęcia na świeżym powietrzu przez co najmniej dwie godziny dziennie, w zależności od warunków pogodowych.

12. Prawo do edukacji

Wychowankowie MOW realizują obowiązek szkolny w Szkole Podstawowej Specjalnej, Gimnazjum Specjalnym oraz Zasadniczej Szkole Zawodowej Specjalnej. Od dnia 29 kwietnia 2013 r. w skład Ośrodka wchodzi Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna nr 3.

Przedstawiciele KMP nie uzyskali informacji świadczących o nieprawidłowościach z dostępem wychowanków do zajęć szkolnych.

13. Prawo do praktyk religijnych

Ośrodek zapewnia wychowankom możliwość uczestnictwa w wybranych praktykach religijnych. Dla chętnych istnieje możliwość uczestnictwa w mszy świętej w kościele rzymskokatolickim w Pleszewie. W placówce nie było wyznawców innych wyznań.

Wychowankowie z którymi przedstawiciel KMP przeprowadził indywidualne rozmowy nie zgłaszali zastrzeżeń w dostępności do praktyk religijnych lub przymusu uczestnictwa w nich.

14. Zalecenia

Na podstawie art. 19 OPCAT, przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji zalecają:

I. Dyrektorowi Zespołu Placówek Specjalnych w Pleszewie:

1. odstąpienie od przeprowadzania badań na obecność alkoholu i narkotyków przez personel MOW;

2. zapewnienie wychowankom możliwości skorzystania z kąpieli w warunkach zapewniających im poczucie intymności, stosownie do uwag wskazanych w rozdziale 4 niniejszego raportu;
3. zapewnienie wychowankom intymności w czasie przebywania w pokoju, stosownie do uwag wskazanych w punkcie 4 raportu;
4. odstąpienie od przeszukań rzeczy wychowanków;
5. odstąpienie od wymierzania wychowankom kar w postaci dodatkowych dyżurów;
6. zapewnienie wychowankom prywatności w czasie prowadzenia przez nich rozmów telefonicznych;
7. uzupełnienie w dokumentach określających kary wymierzone wychowankom czas ich obowiązywania;
8. zorganizowanie dla kadry MOW szkoleń i warsztatów praktycznych z zakresu stosowania środków przymusu bezpośredniego, udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej oraz ochrony praw dziecka z punktu widzenia prawa i standardów międzynarodowych, stosownie do uwag wskazanych w punkcie 3 raportu;
9. kontynuację starań o zorganizowanie personelowi MOW regularnych superwizji;
10. odświeżenie zabrudzonych ścian w pokojach wychowanków;
11. podjęcie działań na rzecz nadania warunkom panującym w pokojach wychowanków bardziej przyjaznego i osobistego charakteru;
12. wyposażenie toalet w mydło, ręczniki i papier toaletowy,
13. usunięcie zawilgocenia w toaletach;
14. dokonanie przeglądu pomieszczeń, z których będą mogły korzystać osoby z niepełnosprawnościami i dostosowanie ich, podczas najbliższego remontu placówki, do potrzeb takich osób, zgodnie ze standardami wskazanymi w rozdziale 5 raportu;
15. wyjaśnienie jak realizowana jest kwestia profilaktyki w dostępności do świadczeń medycznych, w szczególności poradni stomatologicznej i okulistycznej.

II. Staroście Pleszewskiemu:

1. Przekazanie środków finansowych pozwalających na realizację ww. zaleceń wymagających nakładów finansowych, z uwzględnieniem uwag wskazanych w punkcie 3 niniejszego raportu.

Opracował: Rafał Kulas

~~Rafał Kulas~~
Radca

Za Zespół podpisuje:

Magdalena Filipiak
Magdalena Filipiak
Radca